

Başvuru Numarası : 2023/2697
Toplantı Tarihi/Sayısı : 10.10.2024/46
Karar Numarası : 2024/1075
Başvuran : H.K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Batman Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın günlük ana öğünlerine ek olarak verilmesi gereken ara öğünlerinin verilmediği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan halihazırda bulunduğu Batman Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini,

b. Nakledilmeden önce bulunduğu Kurumda rahatsızlığı sebebiyle hekim tarafından düzenlenen "*Posalı diyet alması uygundur.*" ifadesi ile rapor düzenlendiği, rapordan sonra kendisine günlük alması gereken ana öğünlere ek iki çeşit ara öğünün verildiği,

c. Nakil sonrasında beslenmesini sürdürebilmek için Kurum İdaresine dilekçe sunduğunu, bir süre ara öğünlerinin verildiğini ancak 12/9/2023 tarihinde ara öğün verilmediğini,

ç. 14/9/2023, 21/9/2023 ve 26/9/2023 tarihlerinde ara öğünlerinin tekrar verildiğini ancak 27/9/2023 tarihinden itibaren ara öğün verilmediğini,

d. Konuya ilişkin yemek işlemlerinden sorumlu Batman Açık Ceza İnfaz Kurumuna hitaben yazmış olduğu 9/10/2023 tarihli dilekçesine cevap verilmediğini,

e. Kurumda barındırılan mahpus Ü.G. tarafından benzer taleple Batman Açık Ceza İnfaz Kurumuna sunulan dilekçeye Kurum İdaresi tarafından cevap verilmesi üzerine Ü.G.'nin İnfaz Hakimliğine yaptığı başvurunun kabul edildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Batman Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 17/3/2022 tarihli yazısı ile kapasite nedeniyle Batman Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin uygun görüldüğü ve 19/3/2022 tarihinde Kuruma kabul edildiği,

b. Yemeklerin 26/10/2005 tarihli ve 25978 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personelinin İaşe Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak Batman Açık Ceza İnfaz

Kurumunda hazırlandığı,

c. Kurum kampüsünde bulunan yaklaşık 2600 kişiye günlük üç öğün yemek hazırlandığı,

ç. Hasta mahpuslara doktor raporuna uygun ve iâşe miktarını aşmayacak şekilde yemek hazırlandığı, Kurumda; diyabetik, vejeteryan, posalı, baklagil ve çölyak hastalarına ayrıca yemek hazırlandığı,

d. Başvuran hakkında hekim tarafından tanzim edilen raporun posalı diyet menüsüne ilişkin olduğu ve başvuranın durumuna uygun yemek hazırlandığını,

e. Başvuranın ara öğün alması gerektiğine dair raporu bulunmadığı, bununla birlikte belirli tarihlerde Kurum İdaresine sunduğu dilekçelerine istinaden iâşe sınırı kapsamında ara öğünlerin başvurana temin edildiği,

f. Kurumda barındırılan mahpus Ü.G'nin Batman İnfaz Hakimliğine başvurusu üzerine alınan karara istinaden 50 liralık iâşe sınırı gözetilmeksizin posalı diyet menüsüne ek olarak ara öğün gönderildiği belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; 19/3/2022 tarihinde Batman Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği, Kuruma geldiği tarihten 12/9/2023 tarihine kadar ara öğünlerinin her gün verildiği, 12/9/2023 tarihinden 26/9/2023 tarihine kadar haftada bir kez verildiği, 27/9/2023 tarihinden itibaren verilmediği ancak 15/12/2023 tarihinden itibaren günlük üç-dört çeşit ara öğünün muhatap tarafından kendisine verildiği belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda: (...) yönlerinden incelenir."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının

korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. *"Ceza infaz kurumunda tutulan bir mahpusun içinde bulunduğu şartların insan onuruna yakışır bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda infaz yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların, mahpusları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekmektedir. Ceza infaz kurumunda tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde mahpusların sağlık ve esenlikleri gibi hususların yeterli bir şekilde güvence altına alınması ve insan onuruna yakışır şartların sağlanması için gereklidir."* (AİHM, Piechowicz/Polonya, B. No: 20071/07, 17/4/2012, para. 162.) *"Bu bağlamda, mahpusların sağlığını göz önünde bulundurmak suretiyle ceza infaz kurumlarında uygun beslenmenin sağlanmasının da Anayasa'nın 17'nci maddesi kapsamında kamu otoritelerinin pozitif bir yükümlülüğü olduğu kabul edilmektedir."* (AYM, Şehmus Özsubaşı, B. No: 2013/2582, 3/3/2016, para. 47.)

13. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlünün beslenmesi" başlıklı 72'nci maddesine göre:

"(1) Hükümlüye Adalet ve Sağlık bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dinî ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır. (...) (3) Hasta hükümlüye, kurum hekiminin belirleyeceği besinler verilir."

14. Mezkur Yönetmelik'in 9'uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Hasta hükümlü ve tutukluya, diyetisyen veya hekimlerin belirleyeceği besinler verilir. İnancı gereği veya vegan, vejeteryan türü özel bir beslenme şekline sahip hükümlü ve tutukluların talepleri, iaa miktarı ile sınırlı kalmak üzere karşılanır."

15. 6/1/2020 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarında Barındırılanların Uluslararası Standartlarda İnsan Hakları Merkezli Sağlığa Erişimi ve Tedavileri, Tedavi Nedeniyle Nakilleri, Ceza Tehiri İşlemleri konulu 172 sayılı Genelge'nin Birinci Kısımında yer alan "Diyet Yemek Uygulamaları" başlıklı maddenin birinci fıkrasına göre:

"Geçici veya sürekli, özel bir beslenme programı uygulanması gereken başta çölyak, diyabet ve sindirim sistemi rahatsızlıkları gibi kronik ve metabolizma hastalıkları uzman hekim raporu ile belirlenen hükümlü ve tutuklulara buna uygun besinler verilecektir."

16. Başvuran, başvuru dilekçesinde ara öğünlerinin verilmediğini iddia etmekle birlikte muhatap tarafından gönderilen yazılı görüş ve ekleri incelendiğinde, başvuran hakkında hekim tarafından tanzim edilen raporda posalı diyet almasının uygun olduğunun belirtildiği ancak ara öğünlerin verilmesine ya da verilmemesine ilişkin herhangi bir ifadenin ilgili raporda yer almadığı görülmüş, bununla birlikte muhatap tarafından iaa miktarı doğrultusunda ara öğünlerin başvuranaverildiği açıklanmıştır. Keza başvuran tarafından Kurumumuza sunulan 17/1/2024 tarihli yazılı görüşte de muhatap tarafından başvurana günlük 3-4 çeşit ara öğünün verildiğinin belirtilmiş olduğu tespit edildiğinden başvuru konusu iddia bağlamında herhangi bir hak ihlalinin söz konusu olmadığı değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

10/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye